

ارزیابی کارکرد شهرهای جدید منطقه اصفهان

با تأکید بر بهارستان

دکتر حمیدرضا وارثی

عضو هیأت علمی گروه جغرافیا دانشگاه اصفهان

حسینعلی کاظمی

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری

مقدمه

شهرهای جدید به عنوان سکونتگاههای جدیدالاحداث و فاقد هسته اولیه قبلی می‌باشد که براساس برنامه و ساختار از پیش اندیشیده شده، ایجاد گردیده و دارای سابقه چنددهه‌ز ساله در جهان می‌باشند.

در واقع می‌توان ادعا کرد که بحث شهرهای جدید سابقه در تاریخ شهرنشینی دارد ولی طرح ایجاد شهرهای جدید به شکل کلاسیک و گسترده آن را باید در اوایل قرن بیستم جستجو کرد. نظریه شهرهای جدید الهام گرفته از نظریه‌های گوناگونی است که ابنزرهاورد به عنوان نظریه پرداز اصلی آن معرفی شده است.

انقلاب صنعتی و پیامدهای ناشی از آن، گسترش شهرنشینی و رشد شتابان شهرها به ویژه در مادر شهرها را بدنبال داشت که درگذر از تحولات صنعت و توسعه سرمایه‌داری شهرهای بزرگ با مشکلات حادی مواجه شده‌اند. در کشورهای درحال توسعه نیز با گسترش روزافزون جمعیت به ویژه جمعیت شهرنشینی معضلات متعددی در شهرها بوجود آمد. توزیع نامتناسب جمعیت در سطوح کشورها و تمرکز انبوه جمعیت در شهرهای بزرگ منجر به ایجاد معضلاتی همچون کمبود مسکن، حاشیه‌نشینی، تراکم بالای جمعیت، فشرده‌گی ترافیک، آلودگی هوا، تخریب اراضی کشاورزی اطراف شهرهای بزرگ و غیره شده است که تدابیر ویژه‌ای رامی‌طلبد. یکی از تدابیر، راهکار ایجاد شهرهای جدید برای کاهش مشکلات بزرگ و ساماندهی فضای آن مناطق بوده است. در واقع اهداف و راهبردهای

شهرهای جدید، اغلب بر تمرکززدایی جمعیتی مبتنی است. روند شهرنشینی در کشور ما نیز متأثر از تحولات و نفوذ سرمایه‌داری بوده و در طی دهه‌های گذشته دائماً در حال افزایش بوده است. منطقه شهری اصفهان نیز جدا از وضعیت نظام شهرنشینی کشور نبوده و از ضرایب شهرنشینی بالایی برخوردار بوده که منجر به پیامدها و معضلات متعددی در منطقه شده است.

در راستای کاهش این معضلات بار اصفهان و جذب سرریزهای جمعیتی این شهر و اسکان شاغلان بخش صنعت در منطقه بررسی و ایجاد شهرهای جدید مورد تأیید قرار گرفته است. شهر جدید بهارستان شالوده اصلی بررسی این مقاله محسوب می‌گردد که در قالب ساختارهای مختلف مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است.

طرح مسئله

روند شهرنشینی در ایران تا قبل از دهه ۴۰ به کندی بوده اما بعد از دهه ۴۰ روند شهرنشینی به دلایلی همچون وقوع تغییرات اقتصادی در سطح جهان و نفوذ سرمایه‌داری در ایران، ایجاد تحولات اقتصادی و اجتماعی را در کشور تسریع نمود. میزان جمعیت شهری همواره در دهه‌های گذشته رو به افزایش بوده است، به طوری که میزان جمعیت شهری در سال ۱۳۳۵، ۳۱/۶ درصد بوده که این میزان در سالهای ۴۵، ۵۵، ۷۵ به ترتیب ۵۴/۳، ۶۱/۳ و ۶۱/۳ درصد بوده است. (جدول (۱))

در برنامه شرکت عمران بوده که قرار است در اطراف مادر شهرها مکان‌یابی گردند که توزیع فضای آن در نقشه (۱) آمده است.

ماترک شرکت عمران شهر جدید پارسه، گروه‌های همسایه، شهر جدید پارسه

نقشه (۱): توزیع فضایی شهرهای ایران (شهر جدید)

شهرهای جدید منطقه اصفهان

منطقه شهری را می‌توان بدین گونه توصیف کرد که از مجموعه شهرهای کوچک و بزرگ که در یک محدوده جغرافیایی با محدوده سیاسی و اداری معین استقرار یافته می‌باشد. مانند منطقه شهری تهران، مشهد، اصفهان و شیراز. محدوده منطقه اصفهان شامل محدوده‌ای به مرکزیت شهر اصفهان و به شعاع ۴۰ تا ۶۰ کیلومتری است که مساحتی برابر ۵۵۸۰ کیلومتر مربع را دربر می‌گیرد. استخوان‌بندی اولیه ناحیه اصفهان تا سال ۱۳۴۵، یعنی پیش از ایجاد کارخانه ذوب‌آهن دارای دو قطب شهری - صنعتی اصفهان بر مرکزیت شهر اصفهان و قطب شهری صنعتی پولاد به مرکزیت ذوب آهن تبدیل شده است. محور زاینده‌رود نیز که شریان اصلی ناحیه کشاورزی منطقه را تشکیل می‌دهد بر این دو قطب عمود می‌باشد.

منطقه شهری اصفهان بخش فوق‌العاده متراکم استان اصفهان ۵/۸ درصد سطح استان است. در حالی که اکثریت جمعیت فزاینده منطقه و در واقع به منظور راهکارهای برای کاهش پیامدهای سریع فزاینده شهرنشینی در منطقه مورد تصویب قرار گرفت و چهار شهر جدید شاهین شهر، پولادشهر،

دلیل رشد فزاینده شهرنشینی کشور در سالهای اخیر به ویژه در شهرهای بزرگ، لزوم برنامه‌ریزی بهینه برای کاهش معضلات و توزیع منطقی جمعیت شهرنشین و جلوگیری از رشد بی‌رویه شهرهای بزرگ ضرورت ارائه راهکار کاملاً محسوس است. بدین منظور سیاست توسعه ناپیوسته شهری و احداث شهرهای جدید مورد توجه قرار گرفت. تجربه شهرهای جدید (ایجاد شهرهایی که دارای طرح و ساختار از پیش اندیشیده شده و عمدتاً بدون هسته اولیه باشند) دارای سابقه طولانی در کشور می‌باشند. اما شهرهای جدید با مفهوم امروزی خود را می‌توان به چند دوره متمایز و مشخص تقسیم کرد:

دوره اول در فاصله بین دو جنگ جهانی

دوره دوم بعد از جنگ جهانی تا اواسط دهه ۴۰

دوره سوم از اواسط دهه ۴۰ تا انقلاب اسلامی

دوره چهارم در بعد از انقلاب اسلامی

جدول (۱): جمعیت کل کشور و جمعیت شهری ایران در سالهای مختلف

سال	کل جمعیت کشور		جمعیت شهری	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد
۱۳۰۰	۹۷۰۷۰۰۰	۲۸	۲۷۱۸۰۰۰	۲۸
۱۳۱۰	۱۱۱۸۵۰۰۰	۲۸/۷	۳۲۱۰۰۰۰	۲۸/۷
۱۳۲۰	۱۲۸۳۳۰۰۰	۲۹/۴	۳۷۷۳۰۰۰	۲۹/۴
۱۳۳۰	۱۶۲۳۷۰۰۰	۳۰/۴	۴۹۳۶۰۰۰	۳۰/۴
۱۳۳۵	۱۸۹۵۴۷۰۰۴	۳۱/۶	۵۹۸۹۶۷۲۶	۳۱/۶
۱۳۴۰	۲۲۳۷۲۰۰۰	۳۴/۵	۷۷۱۸۰۰۰	۳۴/۵
۱۳۴۵	۲۵۷۸۸۷۲۲	۳۸	۹۷۹۴۲۴۶	۳۸
۱۳۵۰	۳۰۰۲۰۰۰۰۰	۴۱/۳	۱۲۳۹۸۰۰۰	۴۱/۳
۱۳۵۵	۳۳۷۰۸۷۴۴	۴۷	۱۵۸۵۴۶۸۰	۴۷
۱۳۶۰	۳۸۷۸۴۰۰۰	۵۱/۸	۲۰۰۸۵۰۰۰	۵۱/۸
۱۳۶۵	۴۹۴۴۰۱۰	۵۴/۳	۲۶۸۴۴۵۶۱	۵۴/۳
۱۳۷۰	۵۵۸۳۷۰۰۰	۵۷	۳۱۸۳۶۰۰۰	۵۷
۱۳۷۵	۶۰۵۵۰۴۸۸	۶۱/۳	۳۷۱۱۷۴۴۹	۶۱/۳

به طور کلی راهبرد شهرهای جدید (به شیوه کنونی و فراگیر آن) در پی تصویب هیأت وزیران از نیمه دهه ۶۰ آغاز گردید که طی آن شرکت عمران شهرهای جدید تشکیل و تازمان تبدیل شهر جدید به شهر متعارف، کلیه امور اجرایی و مدیریت شهری مربوط به شهرداریهای شهرهای متعارف و کلیه امور اجرایی و مدیریت احداث شهرهای جدید بر عهده این شرکتها خواهد بود.

سیاست و خط‌مشی اصلی شهرهای جدید نیز ارائه مسکن برای افشارکم درآمد ایجاد اشتغال، جذب سرریز جمعیتی شهرهای بزرگ و جلوگیری از توسعه بی‌رویه شهرهای بزرگ و جلوگیری از حاشیه‌نشینی می‌باشد. بر این اساس در کشور تعداد ۲۸ شهر جدید مصوب و غیر مصوب خواهد بود.

شهر جدید در بعد از انقلاب، به منظور هدایت آگاهانه توزیع جمعیت منطقه و همچنین جلوگیری از تخریب اراضی کشاورزی حاشیه زاینده رود ایجاد گردیده است.

نقشه شرکت عمران شهر جدید بهارستان، آگهی طرح جامع شهر جدید بهارستان، کاتالوگ شهر جدید بهارستان، ۱۳۶۷.

نقشه (۳): شهر جدید بهارستان الگوی طرح جامع

ساختار جمعیتی بهارستان

شهر جدید بهارستان با داشتن امتیازهایی همچون فاصله مطلوب از شهر اصفهان، شیب ملایم (به طور متوسط ۴ درصد)، امکانات بالقوه توسعه فیزیکی، اقلیم مناسب و غیره توانسته است زمینه جذب و اسکان افراد زیادی را در خود فراهم کند. مراحل رشد جمعیتی بهارستان بر طبق روال متعارف به دو دوره ۱۰ ساله و ۱۵ ساله در نظر گرفته شده است که دوره ده ساله اول به پنج دوره دو ساله و دوره پانزده ساله دوم به سه دوره تقسیم می‌گردد. انتهای دوره دهساله اول سال ۱۳۸۰ در نظر گرفته شده که می‌بایستی جمعیتی برابر با یکصد هزار نفر و تا پایان دوره پانزده ساله دوم یعنی سال ۱۳۹۵، بایستی جمعیتی برابر با ۳۲۰ هزار نفر در شهر اسکان یافته باشند. در اوایل دهه ۷۰ تنها ۴۸ خانوار در شهر اسکان یافته بودند. در حالی که امروزه جمعیت این شهر نزدیک به ۶۰ هزار نفر می‌باشد. (جدول (۲)) بهارستان از لحاظ جمعیتی دارای ساختار جوانی است به طوری که ۶۲٫۳ درصد جمعیت شهر را افراد دارای سنین ۱۰ تا ۳۹ ساله تشکیل می‌دهند و حدود ۲۰ درصد جمعیت را نیز کودکان زیر ۹ سال دربر می‌گیرند. عمده ساکنین بهارستان را افراد تحصیل کرده تشکیل می‌دهند به طوری که حدود ۲۰ درصد از ساکنین دارای مدارک لیسانس و حدود ۸۰ درصد از ساکنین را افراد دارای دیپلم و مدرک بالاتر تشکیل می‌دهند. افراد بیسواد تنها ۲ درصد از ساکنین را تشکیل

مجلسی و بهارستان برای جذب سرریزهای جمعیتی شهر اصفهان و ایجاد تعادل فضایی و اسکان شاغلان مراکز صنعتی منطقه طراحی و احداث گردیدند. (نقشه (۲)) شهر شاهین شهر در ۲۴ کیلومتری شمال اصفهان و در حاشیه شرق جاده تهران - اصفهان قرار دارد. هدف از احداث شهر، اسکان کارکنان بخش صنعتی حداثی اصفهان - شاهین شهر و جذب سرریز جمعیت شهر اصفهان بوده است. شهر جدید پولادشهر، یکی دیگر از شهرهای جدید منطقه است که در ۲۵ کیلومتری جنوب غربی اصفهان و ۱۰ کیلومتری کارخانه ذوب آهن و در کنار محور ارتباطی اصفهان - شهرکرد واقع گردیده است. هدف از احداث شهر اسکان کارکنان ذوب آهن و صنایع جانبی آن بوده است. شهر مجلسی نیز یکی از شهرهای جدید منطقه است که در ۷ کیلومتری جنوب غربی اصفهان و در مسیر جاده اصفهان - بروجن - خوزستان و در فاصله ۶ کیلومتری مجتمع فولاد واقع گردیده است. هدف از احداث شهر، فراهم آوردن زمینه اسکان برای اهالی منطقه و شاغلان مجتمع فولاد می‌باشد. شهر جدید بهارستان نیز یکی از شهرهای جدید منطقه به شمار می‌آید که در ادامه به بررسی دقیق تر آن خواهیم پرداخت.

نقشه (۲): موقعیت شهرهای جدید در منطقه اصفهان

شهر جدید بهارستان

شهر جدید بهارستان در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی اصفهان و در حاشیه جاده اصفهان شیراز و در فاصله ۲۰ کیلومتری فرودگاه بین‌المللی شهید بهشتی اصفهان و ۸ کیلومتری ایستگاه مرکزی راه‌آهن سراسری کشور واقع گردیده است. ارتفاع این شهر از سطح دریا ۱۵۲۰ متر و شیب متوسط زمین ۴ درصد می‌باشد و میزان بارندگی سالیانه با تقریب به ۱۱۷ تا ۱۲۰ میلیمتر می‌رسد. بهارستان از غرب به جاده اصفهان - شیراز از جنوب به رشته کوه کم ارتفاع و زیبایی به نام میانکوه، از شمال به جاده کیوت آباد و از شرق به محور ارتباطی پیشنهادی طرح منطقه‌ای محدود می‌گردد. (نقشه (۳)) شهر بهارستان به عنوان بزرگترین پروژه مسکونی در کشور و اولین

جدول (۲): انتقال جمعیت نهایی بادر نظر گرفتن افزایش جمعیت برای افق ۱۰ و ۲۵ سال آینده

دوره	زمان	جمعیت اولیه	نرخ رشد	افزایش طبیعی جمعیت از سالهای قبل	انتقال جمعیت در دوره	جمعیت نهایی	جمعیت کل
ده سال اول	۷۰-۷۲	۲۰۰۰	۳	۱۲۰۰	۲۰۰۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰۰
	۷۲-۷۴	۲۰۰۰۰	۳	۲۰۵۰	۱۳۸۰	۱۵۰۰۰	۳۵۰۰۰
	۷۴-۷۶	۳۵۰۰۰	۲/۹	۲۰۵۰	۱۲۹۵۰	۱۵۰۰۰	۵۰۰۰۰
	۷۶-۷۸	۵۰۰۰۰	۲/۸	۲۸۰۰	۲۲۲۰۰	۲۵۰۰۰	۷۵۰۰۰
	۷۸-۸۰	۷۵۰۰۰	۲/۷	۴۱۰۰	۲۰۹۰۰	۲۵۰۰۰	۱۰۰۰۰۰
پانزده ساله دوم	۸۰-۸۵	۱۰۰۰۰۰	۲/۶	۹۴۰۰	۶۰۶۰۰	۷۰۰۰۰	۱۷۰۰۰۰
	۸۵-۹۰	۱۷۰۰۰۰	۲/۵	۲۲۳۰۰	۵۷۷۰۰	۸۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
	۹۰-۹۵	۲۵۰۰۰۰	۲/۴	۳۱۵۰۰	۳۸۵۰۰	۷۰۰۰۰	۳۲۰۰۰۰

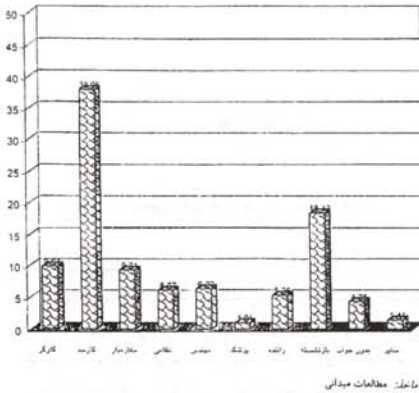
می دهند. از این روی می توان ادعا کرد که ساکنین بهارستان از سطح فرهنگی بالایی برخوردار می باشند. تراکم متوسط جمعیت در بهارستان در حال حاضر ۱۳ نفر در هکتار (معادل ۳ واحد مسکونی در هکتار) می باشد.

ساختار اقتصادی بهارستان

بنابر پیش بینی کارشناسان، بهارستان از لحاظ اقتصادی به عنوان یک شهر خدماتی با اهمیت درجه اول و یک شهر صنعتی (صنایع سبک) با اهمیت درجه دوم در آینده مطرح خواهد گردید. از لحاظ ساختار شغلی بر اساس تحقیقی که در تابستان (۱۳۸۰) به شکل پرسشنامه انجام گرفت، مشخص شد که در حال حاضر بالاترین میزان اشتغال در میان قشر کارمند با حدود ۳۸ درصد و سپس کارگران با حدود ۱۰ درصد می باشد (نمودار (۱)) بیشترین میزان مکان شغلی ساکنین شهر اصفهان نیز با ۴۸/۷۸ درصد می باشد و حدود ۲۲ درصد ساکنین در شهر بهارستان مشغول به کار هستند. (جدول (۳))

جدول (۳): مکان کار شاغلین شهر (تابستان ۱۳۸۰)

ردیف	شرح	فراوانی	درصد
۱	شهر بهارستان	۱۰۹	۲۲/۰۶
۲	شهر اصفهان	۲۴۱	۴۸/۷۸
۳	سایر شهرهای استان	۵۷	۱۱/۵۳
۴	سایر استانها	۴۱	۸/۲۹
۵	بدون جواب	۴۶	۹/۳۱
۶	مجموع	۴۹۴	۱۰۰

نمودار (۱): ساختار شغلی ساکنین (تابستان ۱۳۸۰)

ساختار کالبدی بهارستان

سیمای کالبدی شهر در ابتدا با تهیه طرح آماده سازی برای دویت هکتار از اراضی شروع به شکل گیری نمود. تا قبل از تصویب طرح جامع

در مطالعات مهندسی مشاور نقش جهان - پارس ویرانه های که زمینه اشتغال شهر جدید تدوین شده و به تصویب وزارت مسکن و شهرسازی رسیده است، در بهارستان مشاغل ماندن ساجی، قالی بافی، غذا، پوشاک، کفش، ساختمان سازی، کانی، غیر فلزی، خدمات خصوصی، خدمات عمومی سایر صنایع و سایر مشاغل پیش بینی شده است.

شهر در سال ۱۳۷۲، اقدامات اجرایی و ساخت و سازها در شهر به صورت موردی و پراکنده انجام می پذیرفت و شهر ساختار کالبدی منظمی نداشت. با تصویب طرح جامع متمرکز گردید و شهر ساختار کالبدی منظمی پیدا کرد. مجموعه بررسیها برای کالبد شهر بهارستان الگوی محوری را بدست می دهد که شامل دو محور عمود برهم است که یکی از آنها به صورت شرقی غربی از مرکز نقل جغرافیایی زمین عبور می کند و دیگری محور شمالی - جنوبی است که کوههای کلاه قاضی و میانکوه در اراضی جنوب شهر را به زاینده رود متصل می کند. در محور تقاطع این دو محور، میدان اصلی شهر پیش بینی شده که در جوار آن بناهای اصلی شهر مانند شهرداری، تالار شهر و مراکز اصلی فرهنگی و مذهبی در آینده احداث می گردند.

نتیجه گیری

در منطقه شهری اصفهان چهار شهر جدید شاهین شهر، بهارستان، مجلسی، پولادشهر برای جذب سرریزهای جمعیتی شهر اصفهان و ایجاد تعادل فضایی در منطقه و اسکان شاغلان مراکز صنعتی، طراحی و احداث گردیده اند.

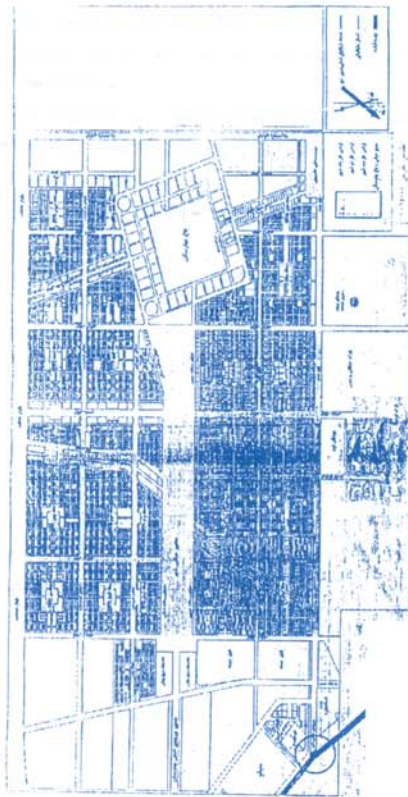
شهر شاهین شهر علی رغم اینکه در فهرست شهرهای جدید وزارت مسکن و شهرسازی قرار ندارد اما به لحاظ اینکه این شهر در اراضی به نسبت خالی از سکنه احداث گردیده و دارای طرح از پیش اندیشیده شده بوده است در زمره شهرهای جدید قرار می گیرد. این شهر در سالهای اولیه، بیشتر در جذب مهاجرین درون استان عمل نموده است.

علیرغم روند افزایشی ایجاد امکانات و خدمات شهری، هنوز این شهر وابستگی زیادی به شهر اصفهان دارد. شاهین شهر بنابر پیش بینی ها تا سال ۱۳۹۵ حداقل جمعیتی معادل ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار نفر دارد. به طور کلی هدف از احداث شهر، اسکان کارکنان بخش صنعتی حداثی اصفهان - شاهین شهر و جذب سرریز جمعیت شهر اصفهان بوده که تا حدی موفق بوده است. پولادشهر از دیگر شهرهای جدید منطقه است که بعد از تأسیس کارخانه ذوب آهن برای اسکان کارکنان ذوب آهن به وجود آمد.

پولادشهر نیز از برنامه زمان بندی شده اسکان خود عقب تر است، به طوری که تا سال ۱۳۹۵ این شهر بایستی جمعیتی برابر ۳۲۰ هزار نفر را در خود اسکان داده باشد، در حالی که امروزه حدود ۵۰ هزار نفر جمعیت دارد. در حال حاضر پولادشهر بیشتر به یک شهرک سازمانی - خوابگاهی شباهت دارد. امروزه پولادشهر برای رسیدن به یک شهر خودکفا و دارای بنیان اقتصادی محکم بایستی در جهت اقتصاد چندبایه ای با تأکید بر سنجش صنعت و افزایش سهم بخش خصوصی در اقتصاد شهری حرکت کند. شهر مجلسی نیز از دیگر شهرهای جدید منطقه به شمار می آید.

هدف از احداث این شهر فراهم آوردن زمینه اسکان برای اهالی منطقه و شاغلان مجتمع فولاد و جذب بخشی از سرریز جمعیت شهر اصفهان است. این شهر در زمینه اسکان جمعیت از برنامه زمانبندی شده خود بسیار عقب تر است، به طوری که بایستی تا سال ۱۳۹۵ جمعیتی برابر با ۳۶۰ هزار نفر را در خود اسکان داده باشد در حالی که جمعیت فعلی این شهر کمتر از ۱۰ هزار نفر می باشد.

شهر در سال ۱۳۷۲، اقدامات اجرایی و ساخت و سازها در شهر به صورت موردی و پراکنده انجام می پذیرفت و شهر ساختار کالبدی منظمی نداشت. با تصویب طرح جامع متمرکز گردید و شهر ساختار کالبدی منظمی پیدا کرد. مجموعه بررسیها برای کالبد شهر بهارستان الگوی محوری را بدست می دهد که شامل دو محور عمود برهم است که یکی از آنها به صورت شرقی غربی از مرکز نقل جغرافیایی زمین عبور می کند و دیگری محور شمالی - جنوبی است که کوههای کلاه قاضی و میانکوه در اراضی جنوب شهر را به زاینده رود متصل می کند. در محور تقاطع این دو محور، میدان اصلی شهر پیش بینی شده که در جوار آن بناهای اصلی شهر مانند شهرداری، تالار شهر و مراکز اصلی فرهنگی و مذهبی در آینده احداث می گردند.

نقشه (۴): اراضی فاز ۳ و ۲ و ۱ شهر جدید بهارستان

منابع و مآخذ

- ۱- زیاری، کرامت‌اله، برنامه‌ریزی شهرهای جدید، انتشارات سمت، چاپ اول، ۱۳۷۸.
- ۲- زیاری، کرامت‌اله، نقش شهرهای جدید در روند شهرنشینی (مورد منطقه اصفهان)، پایان‌نامه دکترای، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ۱۳۷۴.
- ۳- زیاری، کرامت‌اله، پیشنویس کتاب برنامه‌ریزی شهرها و شهرکهای جدید، ۱۳۷۵.
- ۴- شرکت عمران شهر جدید بهارستان، گزارش سمینار اسکان بشر، مهرماه ۱۳۶۸.
- ۵- شرکت عمران شهر جدید بهارستان، کا تالوگ شهر جدید بهارستان، ۱۳۸۰.
- ۶- شرکت عمران شهر جدید بهارستان، ماهنامه شهر جدید بهارستان، روزنامه نسل فردا، سال پنجم، خردادماه ۱۳۸۱.
- ۷- شرکت عمران شهر جدید بهارستان، ماهنامه شهر جدید بهارستان، روزنامه نسل فردا، سال پنجم، خردادماه ۱۳۸۱.
- ۸- مؤمنی، مهدی، جغرافیای انسانی (۲)، انتشارات محشم، چاپ اول، ۱۳۷۷.
- ۹- مهندسین مشاور نقش جهان، پارس، مطالعات جمعیتی، اقتصادی، ۱۳۶۸.
- ۱۰- مطالعات میدانی
- ۱۱- نریمانی، مسعود، فرآیند شکل‌گیری عوامل تأثیرگذار در موفقیت شهرهای جدید در ایران، سازمان مسکن و شهرسازی استان اصفهان، ۱۳۷۶.

واقعیّت آن است که شهر جدید مجلسی تنها می‌تواند در زمینه اسکان شاغلان مجتمع فولاد نقش داشته باشد و با توجه به فاصله زیاد این شهر از شهر اصفهان، شهر مجلسی نمی‌تواند نقشی در جذب سرریز شهر اصفهان داشته باشد.

شهر جدید بهارستان نیز یکی از شهرهای جدید منطقه اصفهان است که با داشتن امتیازهایی همچون نزدیکی به شهر اصفهان، داشتن شرایط مطلوب طبیعی (شیب ملایم، اقلیم مناسب) و امکان توسعه فیزیکی از سمت شرق از امکان بالقوه زیادی جهت جذب و اسکان مردم برخوردار است.

ساختار جمعیتی بهارستان نیز جوان است. حدود ۶۲ درصد از ساکنین دارای سنین ۱۰ تا ۳۹ ساله هستند و حدود ۸۰ درصد از ساکنین دارای مدرک دیپلم و بالاتر می‌باشند.

بعد خانوار شهر نیز حدود ۴/۲ نفر است، ترکیب و ساختار مناسب و جوان و سطح تحصیلات بالای ساکنین و بعد خانوار مناسب در شهر زمینه بروز ظهور هویت فرهنگی مناسب را در شهر نشان می‌دهد که پدیدار شدن آن مشارکت در اقدامات اجتماعی را می‌طلبد. شهر جدید بهارستان از لحاظ اسکان جمعیت از روند خوبی در سالهای اخیر برخوردار بوده به طوری که از سال ۷۰ تا ۷۶ حدود ۲۹ هزار نفر در شهر اسکان یافته‌اند و حدود ۵۳ درصد از ساکنین فعلی شهر در سال ۱۳۸۰ طی چهار سال اخیر (۸۰-۱۳۷۶) در شهر اسکان یافته‌اند.

با این وجود بهارستان هنوز از برنامه اسکان خود عقب‌تر است به طوری که تا سال ۱۳۸۰ بایستی جمعیتی معادل ۱۰۰ هزار نفر در شهر اسکان یافته باشند. درحالی که امروزه جمعیتی برابر با ۶۰ هزار نفر در شهر اسکان یافته‌اند.

این شهر توانسته است بخشی از سرریز درون استان و خارج از استان را جذب نماید، به طوری که حدود ۳۷ درصد از ساکنین در شهر اصفهان و ۵۰ درصد در استان اصفهان متولد شده‌اند و حدود ۷۶ درصد از ساکنین سکونتگاه قبلی خود را استان اصفهان و ۲۳ درصد از ساکنین سکونتگاه قبلی خود را سایر استانها ذکر نموده‌اند.

نحوه خدمات رسانی در شهر طی سالهای اخیر بهبود داشته ولی هنوز این شهر از لحاظ خدمات رسانی وضعیت مطلوبی ندارد و وابستگی زیادی به شهر اصفهان دارد. به طوری که تعداد زیادی از ساکنین برای تأمین نیازهای خود به شهر اصفهان می‌روند.

سیاستهای مدیریتی مسئولان شهر در سالهای اخیر بهبود یافته و افزایش واحدهای تجاری، تفریحی و فرهنگی را در راستای سیاست خود قرار داده‌اند.

جهت ایجاد پویایی و هویت در شهر، شهر بهارستان از وضعیت بهتری برخوردار شده است. ولی هنوز کارکرد شهر بیشتر خوابگاهی و سکونتی است و علیرغم پیش بینی‌های کارشناسان و قرار دادن کارکرد سکونتگاهی تحقق یافته، گرچه در سالهای اخیر این وضعیت در حال تغییر است، اما هنوز شهر کارکرد خوابگاهی دارد و اشتغال‌زا نیست.